

ความเหลื่อมล้ำและความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษา

ในช่วงการระบาดของโควิด-19

วาทีนีย์ วิชัยยา¹

Inequality and Food Insecurity among Students

during the COVID-19 Pandemic Period

Watinee Wichaiya¹

Received 04/03/2022

Revised 16/05/2022

Accepted 06/06/2022

บทคัดย่อ

ความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษาดำเนินไปอย่างต่อเนื่องในช่วงการระบาดของโควิด-19 ในขณะที่เกิดงานวิจัยใหม่ ๆ เกี่ยวกับอิทธิพลของการระบาดต่อผลลัพธ์ทางการศึกษา แต่งานวิจัยจำนวนไม่มากที่สนใจกับผลลัพธ์ด้านความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนและนักศึกษา บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์นำเสนอบริบทที่มีอิทธิพลต่อความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษาในช่วงการระบาด และข้อเสนอแนะต่อประเด็นการวิจัยดังกล่าว อันชี้ให้เห็นช่องว่างการวิจัยเกี่ยวกับความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนและนักศึกษาในประเทศไทย โดยพบว่า ประการแรก การระบาดของโควิด-19 มีอิทธิพลต่อความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษา ทั้งนี้ การหยุดชะงักของสถานศึกษา และรายได้และสถานะเศรษฐกิจของครัวเรือนในช่วงการระบาด มีผลต่อการเข้าถึงอาหารของประชากรกลุ่มนี้ที่สำคัญ อีกทั้ง เกี่ยวเนื่องกับความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจสังคม ประการที่สอง การชี้ให้เห็นประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษาที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยในช่วงการระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทย เช่น ทุนของนักเรียน การกลายเป็นเมือง ซึ่งแนวคิดความไม่มั่นคงทางอาหารมีความเป็นสหวิทยาการ โดยเกี่ยวข้องกับมิติทางเศรษฐกิจวัฒนธรรม และสังคม ทั้งนี้ มุมมองทางสังคมวิทยาเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถใช้ในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ดังกล่าว

คำสำคัญ: ความไม่มั่นคงทางอาหาร โควิด-19 ความเหลื่อมล้ำ

Abstract

Food insecurity among students continues to escalate during the COVID-19 pandemic period. Although much research investigates effects of the pandemic on educational outcomes, students' food insecurity outcomes have become less concentrated within those studies. For this academic article, the central objective is to investigate how socio-economic contexts influence students' food insecurity during

¹ คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹ Faculty of Sociology and Anthropology, Thammasat University

E-mail: watinee.wc@gmail.com

the pandemic, and propose suggestions for further research on the issue under the circumstance, which point out the existence of research gap on student food insecurity in Thailand. The results revealed that, first of all, the outbreak of COVID-19 has had impacts on students' food insecurity. It is noticed that temporary disruption of educational institutions, as well as income and economic statuses of students' households during the outbreak have significantly affected students' access to food. Particularly, the latter seems to associate with socio-economic inequalities of those students' households. Second, the findings of interesting research issues on food insecurity among students could be applied in further studies during the COVID-19 outbreak in Thailand, such as student capital, and urbanization. In sum, food insecurity is an interdisciplinary concept with relevance to economic, cultural, and social considerations. A sociological perspective is one of the tools that can create a better understanding on the food insecurity phenomena among students during the pandemic.

Keywords: food insecurity, COVID-19, inequality

บทนำ

โรคระบาดเป็นตัวเร่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ดังการระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Coronavirus Disease 2019) หรือ โควิด-19 (COVID-19) ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนอย่างมาก เช่น การเว้นระยะห่างทางสังคม การแยกตัวอยู่บ้าน การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ชีวิตอย่างกะทันหัน อันส่งผลกระทบต่อทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ ในรายงานเรื่อง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 2021 ของสหประชาชาติ ชี้ให้เห็นผลกระทบอันร้ายแรงของวิกฤตการณ์โควิด-19 ต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การระบาดได้เปิดเผยและเพิ่มความไม่เท่าเทียมกันภายในประเทศและระหว่างประเทศ คนที่ยากจนและเปราะบางเสี่ยงที่จะติดเชื้อไวรัสมากขึ้น และแบกรับผลกระทบทางเศรษฐกิจที่รุนแรงยิ่งขึ้น (Di Renzo et al., 2020; United Nations, 2021)

นักเรียนและนักศึกษาเป็นประชากรกลุ่มหนึ่ง ที่เผชิญกับความไม่มั่นคงของความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Needs Insecurity หรือ BNI) ในช่วงการระบาดของโควิด-19 ไม่ว่าจะเป็นความไม่มั่นคงทางอาหาร ที่อยู่อาศัย การคมนาคมขนส่ง การดูแลสุขภาพ (The Hope Center for College, Community, and Justice, 2021) ทั้งนี้ ความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษาเป็นประเด็นสำคัญทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ดังจะเห็นว่าความมั่นคงทางอาหารถือเป็นหนึ่งในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs) (United Nations, 2021) และเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการศึกษา ในขณะที่ความไม่มั่นคงทางอาหารเป็นภัยคุกคามต่อความสำเร็จของนักเรียนนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ (เช่น ผลการเรียน การพัฒนาวิชาชีพ/อาชีพของนักศึกษา) และด้านอื่น ๆ (เช่น สุขภาพกาย สุขภาพจิต พฤติกรรม) รวมทั้ง ความอยู่ดีมีสุข (Well-being) ของนักเรียนนักศึกษา (Cady, 2014; Wang, Cruz, & Bush, 2019) ทั้งนี้ FAO ประเมินว่าการระบาดของโควิด-19 จะทำให้จำนวนผู้ขาดสารอาหารจะเพิ่มขึ้นอย่างมากเป็น 82-132 ล้านคนในปี 2020 (Éliás, & Jámboor, 2021) ขณะเดียวกัน เด็กและครอบครัวจำนวนไม่น้อยต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงทางอาหาร (Morales, Morales, & Beltran, 2021) สำหรับประเทศไทย ความไม่มั่นคงทางอาหารของประชากรวัยเรียนเด่นชัดขึ้นในช่วงการระบาดสังเกตได้จากการเกิดขึ้นของโครงการต่าง ๆ เพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าว เช่น กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ร่วมกับภาคเอกชนดำเนินโครงการ “มือนี้ที่เลี้ยง” ซึ่งเป็นการระดมความร่วมมือพัฒนาระบบอาหารเพื่อยกระดับคุณภาพการ

เรียนรู้และแก้ปัญหาการขาดสารอาหารให้กับนักเรียนยากจนพิเศษราว 1 แสนคน ซึ่งยากจนและได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการระบาดของโควิด-19 (กสศ., 2563)

อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยที่มุ่งสนใจศึกษาความไม่มั่นคงทางอาหาร และการเปลี่ยนแปลงความไม่มั่นคงทางอาหารในครัวเรือนที่มีเด็ก ในช่วงการระบาดของโควิด-19 มีจำกัด (Morales, Morales, & Beltran, 2021) ทั้งนี้ เพื่อบรรเทาการเติบโตอย่างรวดเร็วของความไม่มั่นคงทางอาหารในช่วงการระบาด นักวิจัยจึงจำเป็นต้องเข้าใจธรรมชาติของการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบด้านอาหารในช่วงที่มีโรคระบาด (Éliás, & Jámboor, 2021) การวิจัยในช่วงการระบาดใหญ่นี้จึงไม่ได้ต้องการเพียงแค่ความรู้จากวิทยาศาสตร์การแพทย์และชีววิทยาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงศาสตร์ของมนุษย์ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิถีชีวิต สังคม และพฤติกรรมมาริกิน (Di Renzo et al., 2020) การศึกษาวิจัยประเด็นดังกล่าวจึงมีความเป็นสหวิทยาการ โดยพิจารณาปรากฏการณ์ในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นเชิงเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ทั้งนี้ เดิมทีปริมาณที่มักถูกรอปรงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและอุปทาน ซึ่งไม่เพียงพอต่อการอธิบายประเด็นความขัดแย้ง การแข่งขัน และความไม่เท่าเทียม ที่เป็นหัวใจสำคัญของความหิวโหย ซึ่งสังคมวิทยาเป็นหนึ่งในสาขาวิชาที่ช่วยให้เข้าใจรากเหง้าทางสังคม การเมืองของความหิว (Scanlan, 2003)

จากข้างต้น บทความนี้จึงพยายามชี้ให้เห็นถึงบริบทสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษาในช่วงการระบาดของโควิด-19 รวมทั้ง ข้อเสนอแนะต่อประเด็นการวิจัยความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษาในประเทศไทยในช่วงการระบาดของโควิด-19 (ได้แก่ ทุนของนักเรียน และการกลายเป็นเมือง) ซึ่งจะช่วยให้เห็นช่องว่างการวิจัยในประเทศไทย และขบเน้นให้เห็นบทบาทของสังคมวิทยาต่อการวิจัยในประเด็นดังกล่าวด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทำความเข้าใจบริบทสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษา ในช่วงการระบาดของโควิด-19
2. เพื่อเสนอประเด็นวิจัยเกี่ยวกับความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษาในช่วงการระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทย

นิยามความหมายของความไม่มั่นคงทางอาหาร

ความไม่มั่นคงทางอาหารมีผู้นิยามไว้อย่างหลากหลาย อย่างไรก็ตาม คำนิยามขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) เป็นที่แพร่หลายและถูกกล่าวถึงบ่อยครั้ง โดยหมายถึง “สถานการณ์ที่ดำรงอยู่เมื่อผู้คนไม่สามารถเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณค่าทางโภชนาการอย่างเพียงพอสำหรับการเติบโตและการพัฒนาตามปกติ รวมทั้ง การมีชีวิตที่กระฉับกระเฉงและมีสุขภาพดี” ทั้งนี้ การวิเคราะห์ความมั่นคงทางอาหารมักจะสำรวจตรวจสอบว่า มีการเปลี่ยนแปลงจากความมั่นคงเป็นความไม่มั่นคง หรือความไม่มั่นคงไปสู่ความมั่นคงหรือไม่ รวมทั้ง ความน่าจะเป็นของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่อาจเกิดขึ้น โดยปัจจัยที่อาจนำไปสู่สถานการณ์ความไม่มั่นคงด้านอาหาร ได้แก่ การไม่มีอาหาร การเข้าถึงอาหาร การใช้ประโยชน์อย่างไม่เหมาะสม และความไม่แน่นอนในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (Napoli, Muro, & Mazziotta, 2010) ทั้งนี้ ความไม่มั่นคงทางอาหารจำแนกเป็นความไม่มั่นคงทางอาหารเรื้อรัง ซึ่งเป็นการไร้ความสามารถที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการบริโภคอาหารขั้นต่ำได้ในระยะยาวหรือต่อเนื่อง และความไม่มั่นคงทางอาหารชั่วคราว ซึ่งเป็นการขาดแคลนอาหารในระยะสั้น การจัดประเภทดังกล่าวเป็นแนวคิดที่เพิ่มขึ้นมาเพื่อสะท้อนมิติด้านเวลาของความไม่มั่นคงทางอาหาร (World Food Programme, 2006) ซึ่งนักสังคมวิทยาบางส่วนที่สนใจและผลิตผลงานวิชาการที่เกี่ยวกับประเด็นความมั่นคง/ความไม่มั่นคง

ทางอาหาร ดังเช่น Scanlan (2009) เน้นย้ำว่า ความสามารถในการได้มาซึ่งอาหารเป็นหัวใจของความมั่นคง/ความไม่มั่นคงทางอาหาร

ความไม่มั่นคงทางอาหารถือเป็นประเด็นปัญหาหนึ่งของเหล่านักเรียนนักศึกษา อย่างไรก็ตาม ความไม่มั่นคงทางอาหารของคนกลุ่มนี้สังเกตได้ยาก (Invisible Student) เนื่องจากเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง อีกทั้ง การตีตราและความอับอายทำให้คนส่วนใหญ่ที่ยากจนต้องการซ่อนประเด็นเหล่านี้ไว้ (Cady, 2014) น่าสนใจว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจมิใช่ปัจจัยเดียวที่สะท้อนความยากจนและการไม่สามารถเข้าถึงอาหาร แต่เงื่อนไขอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ เพศภาวะ ความแตกต่างของเมืองและชนบท ก็สามารถสะท้อนความยากจนและการไม่สามารถเข้าถึงความมั่นคงทางอาหาร (Uvin, 1994, as cited in Scanlan, 2003)

ทั้งนี้ ความไม่มั่นคงทางอาหารและการระบาดของโควิดมีความเชื่อมโยงถึงกัน โดยผลพวงประการหนึ่งของการระบาดของโควิด-19 ต่อประชากรวัยเรียน ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนและนักศึกษา คือ การจำกัดการออกนอกบ้าน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การล็อกดาวน์ การทำงานที่บ้าน การหยุดเรียนในโรงเรียนและเรียนออนไลน์ ทั้งนี้ การที่สถาบันการศึกษาต้องหยุดการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ ผู้เรียนจึงมักใช้เวลาที่บ้านหรือหอพัก (Yokoro, Wakimoto, Otaki, & Fukuo, 2021) สถานการณ์เหล่านี้จุดชนวนให้เกิดการอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมมารกินและความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนและนักศึกษาในช่วงการระบาด ผ่านการศึกษาวิจัยทั้งในไทยและต่างประเทศ

บริบทของความไม่มั่นคงทางอาหารในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา ในช่วงการระบาดของโควิด-19

เป็นที่แน่ชัดว่า การระบาดของโควิด-19 มีอิทธิพลต่อสุขภาพและชีวิตทางสังคมของนักเรียนนักศึกษา ในที่นี้รวมถึงประสบการณ์ความไม่มั่นคงทางอาหารด้วย พฤติกรรมของนักเรียนและนักศึกษาเหล่านี้ที่ตอบสนองต่อความไม่มั่นคงทางอาหารในช่วงการระบาด จึงถือเป็นปฏิบัติการทางสังคมและวัฒนธรรม อันได้รับอิทธิพลจากบริบทต่าง ๆ ที่ล้อมรอบชีวิตทางสังคมของพวกเขา ทั้งนี้ ในหัวข้อนี้มุ่งเน้นนำเสนอ 2 บริบทสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษาในช่วงโควิด-19 ได้แก่ (1) การหยุดชะงักของสถานศึกษา (2) รายได้และสถานะเศรษฐกิจของครัวเรือน ดังนี้

การหยุดชะงักของสถานศึกษาในช่วงการระบาด

การหยุดชะงักของโรงเรียนในช่วงการระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อความไม่มั่นคงทางอาหารของวัยเรียน โดยเกี่ยวข้องกับโภชนาการที่ไม่ดีและผลลัพธ์ด้านสุขภาพของเยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มที่มีรายได้น้อย (St. Pierre, Guan, Merrill, & Scheck, 2022; Rodrigues et al., 2022) กล่าวคือ โดยทั่วไปแล้วการปิดโรงเรียนมักส่งผลให้อัตราการออกกลางคันเพิ่มขึ้น และทำให้สูญเสียการศึกษาตลอดชีวิต ในกรณีการปิดสถานศึกษาในช่วงการระบาด ไม่เพียงแต่ทำให้ต้องหยุดเรียนหรือเปลี่ยนรูปแบบการเรียนเท่านั้น ยังส่งผลต่อการบริโภคอาหารของผู้เรียน เช่น (1) การปิดโรงเรียนขัดขวางช่องทางการแจกจ่ายอาหารตามแนวทางปกติผ่านโปรแกรมอาหารของโรงเรียน (2) การปิดโรงเรียนกระทบต่อสุขภาพและโภชนาการเด็ก (Borkowski et al., 2021) ดังมีงานวิจัยที่บ่งชี้ว่า ในบราซิลการระบาดนำไปสู่การระงับการเรียนในโรงเรียนของรัฐ และสะท้อนความไม่มั่นคงทางอาหารที่บ้าน (Rodrigues et al., 2022) หรือในสหรัฐอเมริกา ที่การระบาดส่งผลให้โรงเรียนปิด ซึ่งทำให้การเข้าถึงอาหารโรงเรียนของนักเรียนไม่ราบรื่น (Jabbari et al., 2021)

การเข้าถึงอาหารในช่วงโควิด-19 เป็นไปอย่างจำกัดทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของอาหาร ซึ่งสะท้อนความไม่มั่นคงทางอาหาร กล่าวคือ นักเรียนและนักศึกษามีโอกาสประสบกับความไม่มั่นคงทางอาหาร ไม่ว่านักเรียนจะอยู่อาศัยที่บ้านหรือหอพักในช่วงการระบาด โดยคนกลุ่มนี้เผชิญกับการไม่สามารถเข้าถึงอาหาร ซึ่งปลอดภัยและมีคุณค่าทางโภชนาการอย่าง

เพียงพอ ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดย Powell, Lawler, Durhamb, & Cullerton (2021) ซึ่งสนใจทางเลือกด้านอาหารของนักศึกษามหาวิทยาลัยในช่วงโควิด-19 ชี้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่กลับบ้านและเปลี่ยนแปลงแบบแผนการเลือกรับประทานอาหารในเชิงลบ ทั้งในมิติประเภทอาหารที่บริโภค ปริมาณอาหารที่บริโภค และพฤติกรรมการกินอาหารว่างที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ผู้ปกครองมักจะซื้อของชำและเตรียมอาหารให้นักเรียนรับประทาน และนักเรียนจำนวนมากมีบทบาทเชิงรับ (Passive Role) ในกิจกรรมต่าง ๆ ในครัวเรือน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกอาหาร โดยการมีเวลาว่างเพิ่มขึ้นมีส่วนทำให้นักศึกษาเบื่อและทานอาหารว่าง ในขณะที่นักศึกษาจำนวนน้อยที่มีทักษะและ/หรือการเป็นผู้กระทำการ (Agency) รวมทั้ง เวลาว่างในการวางแผนและเตรียมอาหารที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ประมาณหนึ่งในสามของนักศึกษาระบุว่าการรับประทานอาหารที่บ้านเป็นปัญหาและเกี่ยวข้องกับการระบาด เช่น ร้านขายของชำหมดสต็อก การไม่สามารถไปที่ร้านได้

องค์กรที่เกี่ยวข้องได้พยายามปรับเปลี่ยนวิธีการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงอาหารได้ อันสะท้อน บทบาทของสถาบันทางสังคมต่าง ๆ เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว เป็นต้นว่า การจัดจุดรับอาหาร (Access Points) การจัดศูนย์แจกจ่ายอาหารฉุกเฉินของชุมชนแก่นักเรียน (Jabbari et al., 2021; Schwabish, Joo, Spievack, & Waxman, 2020) ดังที่ Jabbari et al. (2021) พบการเข้าถึงอาหารของโรงเรียนมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงการระบาด อีกทั้ง สัมพันธ์กับเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือ การมีจุดแจกจ่ายมื้ออาหารฟรีสำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีรายได้น้อย อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงอาหารของโรงเรียนลดลงในช่วงเดือนแรก ๆ ของการระบาดในช่วงฤดูใบไม้ผลิปี 2020 และกลับมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นในช่วงฤดูร้อนปี 2020 ทั้งนี้ การเข้าถึงอาหารเพิ่มขึ้นสูงสุดในพื้นที่ที่มีรายได้น้อยและพื้นที่ที่มีสัดส่วนประชากรผิวสีสูง ดังนั้น นโยบายขยายการเข้าถึงอาหารของโรงเรียน จึงสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกในระยะยาวต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กได้

น่าสนใจว่า แม้ว่าองค์กรที่เกี่ยวข้องได้พยายามปรับเปลี่ยนวิธีการหรือช่องทางในการเข้าถึงอาหารของโรงเรียน แต่การบริการอาหารแก่นักเรียนนักศึกษาในช่วงโควิด-19 นั้นมีความซับซ้อน และเกี่ยวพันกับความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ดังจะเห็นว่า นักเรียนนักศึกษาจากครัวเรือนที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่สูงมากมักยังคงเผชิญกับปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงอาหารเหล่านั้น เช่น แม้ว่าบางโรงเรียนจะจัดจุดบริการอาหารสำหรับนักเรียนหรือผู้ปกครอง แต่นักเรียนจำนวนมาก โดยเฉพาะจากครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ไม่สามารถเดินทางไปยังจุดดังกล่าวได้ (Jabbari et al., 2021)

รายได้และสถานะเศรษฐกิจของครัวเรือนในช่วงการระบาด

การสนับสนุนอาหารโดยโรงเรียนมีประโยชน์อย่างมากต่อนักเรียนนักศึกษาและครอบครัว และช่วยบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวลง เช่น Bundy et al. (2018) เสนอว่า โปรแกรมสนับสนุนอาหารในโรงเรียนมีประโยชน์อย่างมากสำหรับครอบครัว และอาจคิดเป็นร้อยละ 15 ของรายได้ครอบครัวต่อวัน (Bundy et al., 2018) อย่างไรก็ตาม ในช่วงการระบาดของโควิด-19 สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนนักศึกษา (รวมถึงครอบครัว) เกี่ยวพันกับความไม่มั่นคงทางอาหารของประชากรวัยเรียน โดยวัดผ่านตัวชี้วัดต่าง ๆ เช่น รายได้ของผู้ปกครอง จำนวนบุตรในครัวเรือน การใช้บริการความช่วยเหลือจากภาครัฐ เป็นต้น (Rodrigues et al., 2022)

รายได้เป็นตัวแปรหนึ่งที่ถูกใช้เพื่อวัดสถานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนและนักเรียนนักศึกษา ทั้งนี้ นักวิจัยหลายคนเสนอว่า ความไม่มั่นคงทางอาหารเป็นผลมาจากรายได้ไม่เพียงพอ (Poppendieck, 1999; Pringle, 2013, as cited in Strickhouser, 2016) นอกจากนี้ นักวิจัยยังใช้ตัวแปรอื่นร่วมด้วยในการทำความเข้าใจปัญหาความไม่มั่นคงทางอาหาร ดังที่ Strickhouser (2016) เสนอว่า ปัจจัยอื่น ๆ เช่น ลักษณะครัวเรือน ลักษณะทางประชากร ก็มีผลทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางอาหารในครัวเรือน ซึ่งผู้กำหนดนโยบายควรพิจารณาปัจจัยเหล่านั้นด้วย ในขณะที่ Rodrigues et al. (2022) สนใจผลกระทบ

ของสถานะทางเศรษฐกิจสังคมที่มีต่อความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียน ในช่วงการระบาดของโควิด-19 ซึ่งมีการระงับการเรียนในโรงเรียน พบว่า คริวเรือนส่วนใหญ่เผชิญกับความไม่มั่นคงทางอาหาร โดยคริวเรือนที่มีเด็กจำนวนมากและคริวเรือนที่ได้รับกระเช้าอาหาร (Food Baskets) ของรัฐบาลท้องถิ่นมีความไม่มั่นคงทางอาหารอย่างมาก นอกจากนี้ คริวเรือนที่มีรายได้ลดลงมากเกี่ยวข้องกับความไม่มั่นคงด้านอาหาร อีกทั้ง งานวิจัยของ Adams, Caccavale, Smith, & Bean (2021) ที่พบว่าผลกระทบทางเศรษฐกิจจากโควิด-19 ได้เพิ่มความไม่มั่นคงทางอาหารในคริวเรือนอย่างมาก และอัตราความไม่มั่นคงทางอาหารยังคงสูงในสหรัฐอเมริกา

การบรรเทาผลกระทบด้านอาหารและโภชนาการของประชากรวัยเรียนในช่วงการระบาดของโควิด-19 เป็นประเด็นที่ถูกพูดถึงอย่างกว้างขวาง (UNICEF, FAO, & WFP, 2020) สำหรับบทบาทของคริวเรือน หรือครอบครัว งานวิจัยต่าง ๆ สนใจกลยุทธ์การปรับตัวของคริวเรือนที่มีประชากรวัยเรียน (Strickhouser, 2016) และความร่วมมือระหว่างครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และรัฐ ในการปรับตัวทางด้านการจัดหาอาหารแก่ประชากรวัยเรียน เช่น งานวิจัยของ Schwabish, Joo, Waxman, & Spievack, (2020) ชี้ให้เห็นว่า มื้ออาหารของโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญของระบบโภชนาการของเด็ก และเมื่อโรงเรียนปิดตัวกระทันหันในช่วงการระบาด นักเรียนเสี่ยงที่จะขาดอาหาร และเกิดแรงกดดันต่อเขตการศึกษาในการจัดส่งอาหารในรูปแบบต่าง ๆ ที่อาจแตกต่างกันไปยังนักเรียนที่อยู่นอกโรงเรียน โรงเรียนหลายแห่งจึงกลายเป็นชุมชนผูกพัน ในฐานะศูนย์อาหารสำหรับนักเรียน (และในบางกรณีสำหรับครอบครัวของนักเรียนด้วย) น่าสนใจว่า ค่าอาหารของโรงเรียนไม่ครอบคลุมค่าอาหารสำหรับผู้ใหญ่ในครอบครัว อย่างไรก็ตาม ชุมชนจำนวนมากมองหาโรงเรียนในการช่วยแก้ปัญหาความไม่มั่นคงทางอาหารในคริวเรือนของนักเรียน เช่น บางเขตสามารถให้บริการประชาชนที่มีเอกสารแสดงความพิการ (Documented Disabilities) ในทุกวัยและให้บริการเด็กทุกคน บางเขตอนุญาตให้สมาชิกครอบครัวที่เป็นผู้ใหญ่ที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกันมีสิทธิ์ได้รับอาหารฟรีหรือลดราคา เป็นต้น

จากข้างต้น การหยุดชะงักของสถานศึกษาและรายได้และสถานะเศรษฐกิจของคริวเรือน ถือเป็นบริบทที่สำคัญต่อความสามารถในการเข้าถึงอาหารและประสบการณ์การบริโภคของนักเรียนนักศึกษาในช่วงการระบาด นักเรียนและนักศึกษามีโอกาสประสบกับความไม่มั่นคงทางอาหาร ไม่ว่านักเรียนจะอยู่อาศัยที่บ้านหรือหอพักในช่วงการระบาด โดยเผชิญกับการไม่สามารถเข้าถึงอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณค่าทางโภชนาการในปริมาณที่เพียงพอ ไม่ว่าจะชั่วคราวหรือในระยะยาว ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้ง มักเชื่อมโยงกับความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่สูงมากนัก ทั้งนี้ ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวองค์การทางสังคมต่าง ๆ เช่น ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน พยายามเข้ามาจัดการอาหารและบรรเทาความไม่มั่นคงทางอาหารของผู้เรียน โดยร่วมมือให้การจัดส่งอาหารไปยังผู้เรียน (รวมทั้งผู้ปกครอง) เป็นไปได้ งานวิจัยเกี่ยวกับความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษา จึงสนใจทั้งบริบทที่เกี่ยวพันความไม่มั่นคงทางอาหาร ผลกระทบของความไม่มั่นคงทางอาหาร และแนวทางการจัดการรับมือความไม่มั่นคงทางอาหาร โดยองค์การทางสังคมต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ประเด็นการวิจัยเหล่านี้กระจุกตัวอยู่ในวงการวิจัยในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปรับตัวของคริวเรือน และโรงเรียน ในฐานะสถาบันทางสังคมชนิดหนึ่ง ต่อความไม่มั่นคงทางอาหารในช่วงโควิด-19 ซึ่งแม้ไม่ใช่ผลการศึกษาในบริบทสังคมไทย แต่ก็สามารถสะท้อนบทเรียนทั้งในเชิงการวิจัยและแนวปฏิบัติในเชิงนโยบาย ที่อาจสามารถนำมาเป็นแนวทางปรับใช้ในสังคมไทยได้

ข้อเสนอแนะต่อประเด็นการวิจัยความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษาในประเทศไทย ในช่วงการระบาดของโควิด-19

งานวิจัยเกี่ยวกับความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษาในช่วงการระบาดของโควิด-19 ในวงการวิชาการไทยยังมีไม่มากนัก โดยมุ่งสนใจสถานการณ์โควิด-19 ของเด็กไทยในมิติสุขภาพและแนวปฏิบัติต่อเด็ก (เช่น แนวปฏิบัติการจัดการรายกรณีเพื่อคุ้มครองเด็กในสถานการณ์การระบาด) (กรมกิจการเด็กและเยาวชนและองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย 2563) สถานการณ์เสถียรภาพทางอาหาร ความรุนแรงของปัญหาการเข้าถึงอาหาร (ศุจิรัตน์ สิทธิโรจน์ และ ชญามาส วิชัยดิษฐ์, 2563) และผลกระทบของการปิดโรงเรียนที่มีต่ออาหารและผลการศึกษานักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่ต้องพึ่งพาอาหารจากโรงเรียน (Mayurasakorn et al., 2020) ซึ่งหากเพิ่มพูนงานวิจัยที่เกี่ยวกับปฏิบัติการของนักเรียนและนักศึกษา โดยเชื่อมโยงกับมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เช่น เงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนและนักศึกษา การปรับตัวของครัวเรือนของนักเรียน นักศึกษาและสถานศึกษา แบบแผนและทางเลือกในการบริโภคอาหาร รวมทั้ง นโยบายของรัฐที่ส่งเสริมความมั่นคงทางอาหารในช่วงการระบาด จะช่วยทำให้องค์ความรู้เกี่ยวกับความไม่มั่นคงทางอาหารของประชากรวัยเรียนในสังคมไทยมีความหลากหลายและซับซ้อนยิ่งขึ้น

ในหัวข้อนี้ ผู้เขียนจะนำเสนอตัวอย่างประเด็นวิจัยย่อยที่เกี่ยวข้องกับความไม่มั่นคงทางอาหาร ที่อาจเป็นทางเลือกในการแสวงหาประเด็นวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนและนักศึกษาในช่วงการระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทย ได้แก่ ประเด็นทุนของนักเรียน และประเด็นการกลายเป็นเมือง โดยประเด็นวิจัยดังกล่าวมิได้แยกขาดออกจากกันอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้ว่ามีความสนใจร่วมกันคือ (1) การชี้ให้เห็นความเหลื่อมล้ำที่แทรกซึมอยู่ในประเด็นทุนของนักเรียนและประเด็นการกลายเป็นเมือง เช่น นักเรียนที่มีทุนและชนชั้นแตกต่างกันมีแนวโน้มที่จะเข้าถึงอาหารแตกต่างกัน หรือโครงสร้างของเมืองส่งผลต่อความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียน (2) การให้ความสำคัญกับการพิจารณาปรากฏการณ์ความไม่มั่นคงทางอาหารทั้งในมิติจุลภาค (เช่น แบบแผนพฤติกรรมบริโภคและการรับมือกับปัญหาของนักเรียนที่เผชิญความไม่มั่นคงทางอาหาร) และระดับมหภาค (เช่น ผลกระทบของการกลายเป็นเมืองต่อความไม่มั่นคงทางอาหาร) และ (3) การชี้ให้เห็นบทบาทขององค์ความรู้สังคมวิทยาต่อความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนและนักศึกษา

อย่างไรก็ตาม แม้ข้อเสนอเกี่ยวกับประเด็นวิจัยข้างต้นจะได้รับอิทธิพลอย่างสำคัญจากองค์ความรู้ทางสังคมวิทยา แต่บทความนี้ตระหนักว่า ความไม่มั่นคงทางอาหารเป็นประเด็นวิจัยที่มีความเป็นสหวิทยาการ ซึ่งพิจารณาปรากฏการณ์ในมิติที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นมิติเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยอาศัยมุมมองทางทฤษฎีที่หลากหลาย เช่น เทคโนโลยีโคโลจี (Techno-ecology theory) ทฤษฎีความทันสมัย (Modernization theory) ทฤษฎีการพึ่งพาและระบบโลก (Dependency and world-system theories) การกลายเป็นเมือง (Urbanization) การจัดช่วงชั้นทางสังคม (Social stratification) ยุทธการวิวัฒน์ (Militarization) โดยสังคมวิทยาเป็นสาขาวิชาหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและไม่มั่นคงทางอาหาร ซึ่งมีจุดเด่น คือ (1) การใช้แนวคิดทฤษฎีและวิธีการวิจัยที่หลากหลาย เพื่อแสวงหาคำอธิบายที่สะท้อนต้นตอทางสังคมการเมืองและพลวัตของความหวือ ทั้งนี้ เพราะสังคมวิทยามีรากฐานในการทำความเข้าใจวัฒนธรรม โครงสร้างทางสังคม การแบ่งชั้นทางสังคม (Scanlan, 2003) (2) แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาโดดเด่นในฐานะเครื่องมืออธิบายปัจจัยโครงสร้างของความไม่มั่นคง/ความมั่นคงทางอาหาร ผลกระทบของปัจจัยเชิงโครงสร้างที่มีต่อความเป็นอยู่ที่ดีของสังคม ซึ่งโครงสร้างหรือปัจจัยระดับมหภาคนี้เชื่อมโยงกับพลวัตทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองของระบบโลกที่เชื่อมโยงกัน (McMichael, 1995; Wells et al., 1983, as cited in Scanlan, 2009) อย่างไรก็ตาม ก็ได้ละเลยการพิจารณาในระดับจุลภาค ประเด็นวิจัยเหล่านี้มีรายละเอียด ดังนี้

ทุนของนักเรียนกับความไม่มั่นคงทางอาหาร

แนวคิดทุน (Capital) ของนักสังคมวิทยา ปีแอร์ บูร์ดิเยอ (Pierre Bourdieu) ถูกใช้ศึกษาความไม่มั่นคงทางอาหารโดยทุนเป็นแรงงานที่สะสม แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนวัฒนธรรม ทุนทางสังคม และทุนเชิง

สัญลักษณ์ กล่าวคือ (1) ทุนทางเศรษฐกิจ เป็นรูปแบบใด ๆ ก็ตามที่สามารถแปลงเป็นเงินได้โดยตรงและทันที หรืออยู่ในรูปแบบของสิทธิในทรัพย์สิน (2) ทุนทางวัฒนธรรมแบ่งเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ ทุนทางวัฒนธรรมแบบวัตถุ (Objectified State) เช่น อนุสาวรีย์ รูปภาพ งานเขียน ซึ่งสามารถแสดงออกและสืบทอดได้ (Tan & Liu, 2018) ในขณะที่ทุนทางวัฒนธรรมแบบสถาบัน (Institutionalized State) เป็นการรับประกันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ประกาศนียบัตร ใบรับรอง รวมถึง ทุนทางวัฒนธรรมแบบแฝงฝัง (Embodied State) อันเป็นทุนที่รวมอยู่ในร่างกายมนุษย์ โดยการขัดเกลาทางสังคม และการซึมซับจะนำไปสู่การสะสมทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการสะสม (3) ทุนทางสังคม เป็นการรวมทรัพยากร ซึ่งเชื่อมโยงกับสถานะภาพของสมาชิกในกลุ่มและอยู่ในความครอบครองของเครือข่ายความสัมพันธ์ที่คงทน เช่น การยอมรับของกลุ่ม ความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน และสุดท้าย (4) ทุนสัญลักษณ์ เป็นรูปแบบใดก็ตาม เช่น ความรู้และการรับรู้ที่แสดงและสื่อสัญลักษณ์ได้ (Bourdieu, 1986)

งานวิจัยจำนวนหนึ่งพิจารณาทุน ในฐานะเงื่อนไขที่นำไปสู่ความมั่นคงทางอาหารหรือแม้แต่ความไม่มั่นคงทางอาหารก็ตาม เช่น ทุนที่สัมพันธ์กับทางเลือกในการบริโภคอาหาร (Kamphuis, Jansen, Mackenbach, & van Lenthe, 2015; Leddy et al., 2020; Strickhouser, 2016) ดังจะเห็นว่างานศึกษาทุนทางวัฒนธรรมของ Kamphuis, Jansen, Mackenbach, & van Lenthe (2015) ได้ทบทวนตัวชี้วัดทุนทางวัฒนธรรม ในงานศึกษา 113 ชิ้น พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมกับทุนทางวัฒนธรรม และความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างทุนทางวัฒนธรรมกับการเลือกอาหารเพื่อสุขภาพ โดยคนที่มีการศึกษาสูงจะมีทุนทางวัฒนธรรมสูงอย่างมีนัยสำคัญ และผู้ที่มีทุนทางวัฒนธรรมสูงมักเลือกรับประทานอาหารที่ดีต่อสุขภาพมากกว่าผู้ที่มีทุนทางวัฒนธรรมต่ำกว่า แนวคิดทุนทางวัฒนธรรมจึงมีพลังในการอธิบายความไม่เท่าเทียมในการเลือกอาหาร ซึ่งอาจนำไปสู่การส่งเสริมการเลือกอาหารเพื่อสุขภาพในกลุ่มคนที่มีความยากจนและสังคมในระดับต่ำ ทุนทางวัฒนธรรมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดทางเลือกอาหารของผู้คนที่แตกต่างกัน หรืองานศึกษาทางสังคมวิทยาของ Strickhouser (2016) ที่พบว่า รายได้เป็นตัวแปรสำคัญในการทำนายความไม่มั่นคงทางอาหาร อย่างไรก็ตาม ปัจจัยอื่น ๆ เช่น การเข้าร่วมโครงการความช่วยเหลือด้านโภชนาการเสริม (SNAP) ความทุพพลภาพก็มีอิทธิพลต่อความไม่มั่นคงทางอาหารเช่นกัน

ในขณะที่เดียวกันทุนต่าง ๆ ก็ช่วยจัดการความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียน กล่าวคือ ทุนทางสังคม หรือเครือข่ายทางสังคมสามารถใช้จัดการความไม่มั่นคงทางอาหารของผู้คนได้ (Willis & Fitzpatrick, 2019; Leddy et al., 2020) โดย Willis & Fitzpatrick (2019) พบว่า แม้ว่าความยากจนและการเข้าถึงแหล่งอาหารอย่างจำกัดส่งผลต่อความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียน แต่ทุนทางสังคม (ได้แก่ ครอบครัวและเพื่อน) สัมพันธ์กับการลดลงของความไม่มั่นคงด้านอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีผู้ปกครองสองคน (Two Parents) เป็นตัวแปรแทรกกลางที่ทำให้ความยากจนและการเข้าถึงอาหารอย่างจำกัดลดลง ในขณะที่ Leddy et al. (2020) สนใจว่าผู้หญิงในจอร์เจียและนอร์ทแคโรไลนาใช้ทุนเพื่อเข้าถึงอาหารได้อย่างไร ผลการศึกษาพบว่า ผู้หญิงอาศัยการสนับสนุนจากสมาชิกในกลุ่มทางสังคมของตน เพื่อจัดการกับความไม่มั่นคงทางอาหาร อย่างไรก็ตาม ก็มีโอกาสที่จำกัดในการสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกจากกลุ่มทางสังคมอื่น ๆ

จากข้างต้น แนวคิดเรื่องทุนของปีแอร์ บูร์ดิเยอ ที่จำแนกทุนเป็น 4 ประเภท นอกจากจะสามารถใช้พิจารณาบทบาทของรายได้และทรัพย์สินต่าง ๆ ในครัวเรือนที่ส่งผลต่อไม่ความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือนและนักเรียนนักศึกษาแล้ว ยังสามารถใช้พิจารณาปัจจัยที่นอกเหนือไปจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ การพิจารณาทุนที่นักเรียนนักศึกษาครอบครองน่าจะช่วยให้เห็นภาพของความไม่มั่นคงทางอาหารในช่วงการระบาดของโควิด-19 ของประชากรกลุ่มนี้ ในทางตรงข้ามก็ช่วยในการทำความเข้าใจรูปแบบของทุนที่นำไปสู่ความมั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษาในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ ยังชี้ให้เห็นว่า การที่นักเรียนและนักศึกษามีความแตกต่างของสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้ง ภูมิหลังครอบครัว มีแนวโน้มที่จะครอบครองทุนที่แตกต่างกัน และนำมาซึ่งสถานการณ์ความมั่นคง/ไม่มั่นคงทางอาหารที่แตกต่างกันไปด้วย

การกลายเป็นเมืองกับความไม่มั่นคงทางอาหาร

การกลายเป็นเมือง (Urbanization) เป็นการขยายตัวของเมือง โดยเพิ่มสัดส่วนของประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง ในขณะที่เดียวกันก็เป็นกระบวนการที่ผู้คนจำนวนมากกระจุกตัวอย่างถาวรในพื้นที่ค่อนข้างเล็กซึ่งก่อตัวเป็นเมือง (OECD, 2012, as cited in Szabo, 2016) โดยความไม่มั่นคงของอาหารในเมือง (Urban food insecurity) เช่น การเติบโตของเมืองส่งผลกระทบต่อความไม่มั่นคงทางอาหารของประเทศอย่างไร เป็นหนึ่งในประเด็นวิจัยที่กำลังได้รับความสนใจจากนักวิชาการ เพราะความไม่มั่นคงทางอาหารเป็นปัญหาในพื้นที่เมือง และส่งผลกระทบต่อสุขภาพของทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ประกอบกับความเป็นเมืองขยายขึ้นตัวอย่างมากในปัจจุบัน ดังตัวอย่างงานวิจัยเรื่อง Urbanisation and Food Insecurity Risks: Assessing the Role of Human Development ของ Szabo (2016) ที่ชี้ว่า การเติบโตของเมืองส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหารในระดับประเทศ นอกจากนี้ ประเทศที่มีการพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีระดับการพัฒนามนุษย์ต่ำที่สุด มีความเสี่ยงต่อความไม่มั่นคงด้านอาหารมากที่สุด

ทั้งนี้ โครงสร้างของเมืองมีผลต่อรูปแบบการกินและความไม่มั่นคงทางอาหารของมนุษย์ ดังในบทความเรื่อง New Direction and Discovery on the Hunger Front: Toward a Sociology of Food Security/Insecurity (Scanlan, 2009) ที่ชี้ให้เห็นความสำคัญของการวิจัยทางสังคมวิทยาเกี่ยวกับความมั่นคงและความไม่มั่นคงทางอาหาร รวมทั้ง บทบาทของสังคมวิทยาในการค้นพบประเด็นใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หัวข้อประชากร สิ่งแวดล้อม และนิเวศวิทยา หัวข้อเทคโนโลยี การพัฒนา และโครงสร้างพื้นฐาน หัวข้อการเมืองและเศรษฐศาสตร์การเมืองโลก หัวข้อการแบ่งช่วงชั้น ความยากจน และความไม่เท่าเทียมกัน ในขณะเดียวกันนักสังคมวิทยาก็สำรวจปัญหาความไม่มั่นคงทางอาหารในห้องเรียนและชุมชนไปพร้อมๆ กัน

เมื่อพิจารณาบริบทเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่รายล้อมเมือง จะสังเกตได้ว่า นอกจากสภาพแวดล้อมด้านอาหารและที่อยู่อาศัยแล้ว ยังมีปัจจัยบริบทที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อผู้คนและรูปแบบการกินของนักเรียน นักศึกษา เช่น โลกทัศน์ของระบบอาหาร ระบบการเกษตร นโยบายด้านอาหาร การค้าอาหาร และสภาพแวดล้อมด้านอาหารในเมือง ตัวอย่างงานศึกษาความมั่นคงอาหารของนักเรียนในเมืองใหญ่ เช่น Chan, Deave, & Greenhalgh (2010) ใช้แนวคิด Strong Structuration Theory ของ Rob Stones วิเคราะห์การกินและในโรคอ้วนในเด็กในฮ่องกง พบว่า การกินและการออกกำลังกายของเด็กเป็นปฏิบัติการทางสังคมชนิดหนึ่ง อันเป็นผลจากปัจจัยประการแรก ปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม ซึ่งเป็นโครงสร้างภายนอกที่เป็นเงื่อนไขในการจัดหาอาหารของครอบครัวและการส่งเสริมกิจกรรมทางกายในเด็ก ปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลแตกต่างกันในเด็กกลุ่มต่าง ๆ ปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ (1) ซูเปอร์มาร์เก็ตจำหน่ายอาหารปรุงสำเร็จสัปดาห์วันตักสำหรับเด็ก (2) การไม่มีข้อกำหนดการติดฉลากผลิตภัณฑ์อาหารสำหรับผู้บริโภคในการควบคุมปริมาณน้ำตาลหรือไขมัน และ (3) สภาพแวดล้อมทางกายภาพในเมืองที่เต็มไปด้วยอาคารสูงและพื้นที่กลางแจ้งที่จำกัด นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยประการที่สอง โครงสร้างภายใน เช่น สถานการณ์การกินและการออกกำลังกายที่แต่ละครอบครัวเผชิญอยู่ เป็นต้นว่าความเครียดในครอบครัว กิจกรรมเวลารับประทานอาหารที่ไม่เอื้ออำนวย ทั้งนี้ โครงสร้างภายนอกและโครงสร้างภายในมีอิทธิพลต่อการกระทำของแม่ เด็ก และผู้ดูแล เช่น การที่มารดาและเด็กไปร้านฟาสต์ฟู้ดบ่อยครั้ง การขาดการออกกำลังกาย ซึ่งแม้ว่ารูปแบบการกินเหล่านี้ได้กลายเป็นพฤติกรรมปกติในเมือง แต่ก็นำไปสู่การพัฒนาของโรคอ้วนในเด็ก และความไม่มั่นคงทางอาหารได้

จากข้างต้น การกลายเป็นเมืองและความไม่มั่นคงทางอาหารมีความเชื่อมโยงกัน และเป็นประเด็นวิจัยที่ไม่อาจมองข้ามได้ ทั้งนี้ เพราะลักษณะที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่นักเรียนนักศึกษาอาศัยอยู่ อาจมีผลต่อความสามารถในการเข้าถึงอาหารอย่างเพียงพอ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ หรือส่งผลกระทบต่อความไม่มั่นคงทางอาหารของผู้เรียนนั่นเอง การให้ความสนใจกับแนวคิดเรื่องการกลายเป็นเมืองจึงเป็นความพยายามเชื่อมโยงการวิเคราะห์ในระดับมหภาคเข้ากับพฤติกรรมบริโภคอาหารของนักเรียนซึ่งเป็นมิติจุลภาคเข้าด้วยกัน อีกทั้งในเชิงนโยบาย การพัฒนาเมืองจำเป็นต้องพิจารณาควบคู่ไปกับการคำนึงถึงความไม่มั่นคงทางอาหารของประชากรกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงประชากรวัยเรียนด้วย

บทสรุป

ประชาคมโลกอยู่ในช่วงเวลาสำคัญในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยความมั่นคงทางอาหารเป็นหนึ่งในเป้าหมายดังกล่าว (United Nations, 2021) ทั้งนี้ การระบาดของโควิด-19 มีผลกระทบต่อความไม่มั่นคงทางอาหารของประชากรวัยเรียน และสะท้อนความไม่เท่าเทียมในความมั่นคงทางอาหารชัดเจนขึ้น ดังที่ DeBate, Himmelgreen, Gupton, & Heuer (2021) เสนอว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยประสบกับความไม่มั่นคงทางอาหารในอัตราที่สูงกว่าประชากรทั่วไป ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงและโดยอ้อมกับสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ไม่ดี รวมทั้งความสำเร็จด้านวิชาการ ซึ่งนับแต่การระบาดของโควิด-19 มีหลักฐานบ่งชี้ว่า อัตราความไม่มั่นคงทางอาหารในสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น โควิด-19 จึงมีอิทธิพลต่อความสามารถในการเข้าถึงอาหารนักเรียนนักศึกษา ซึ่งหมายรวมถึงจำนวนนักเรียนนักศึกษาที่เข้าถึงอาหาร ปริมาณอาหารความปลอดภัยของอาหาร และช่วงเวลาที่เข้าถึงอาหาร

บทความนี้ค้นพบว่า ประการแรก การที่นักเรียนนักศึกษาจะเผชิญกับความไม่มั่นคงทางอาหารหรือไม่ในช่วงการระบาดของโควิด-19 ได้รับอิทธิพลจากสองบริบทสำคัญเป็นอย่างน้อย ได้แก่ การหยุดชะงักของสถานศึกษา และรายได้และสถานะเศรษฐกิจของครัวเรือน ซึ่งมีผลต่อการเข้าถึงอาหารของนักเรียนนักศึกษา รวมทั้งปริมาณและคุณภาพของอาหารที่นักเรียนนักศึกษาได้รับ บริบทเหล่านี้จึงไม่อาจละเลยได้ และมักสะท้อนความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ นักวิจัยจำนวนหนึ่งมุ่งสนใจแนวทางการรับมือกับความไม่มั่นคงทางอาหาร ซึ่งอาจอาศัยกลไกความร่วมมือจากหลายภาคส่วน กลไกเหล่านี้สะท้อนบทบาทขององค์กรทางสังคมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันการเมือง การปกครอง สถาบันเศรษฐกิจ ชุมชน ที่เข้ามาบรรเทาความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนและนักศึกษา อย่างไรก็ตาม เป็นหน้าที่ของนักวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่จะต้องแสวงหาปัจจัยทางสังคมที่กำหนดความไม่มั่นคงทางอาหาร (Social Determinants of Food Insecurity) อื่น ๆ ด้วย เช่น งานวิจัยทางสังคมวิทยาเรื่อง Food Insecurity, Social Inequality, and Social Policy ของ Strickhouser (2016) พบว่า ครัวเรือนที่มีเด็กมีความเสี่ยงสูงสุดต่อความไม่มั่นคงทางอาหาร นอกจากนี้ขนาดครัวเรือนยังเป็นปัจจัยที่เพิ่มอัตราความไม่มั่นคงทางอาหาร ไม่ว่าจะคนเหล่านั้นจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ก็ตาม อีกทั้ง ครัวเรือนที่มีผู้พิการมีความเสี่ยงสูงต่อความไม่มั่นคงทางอาหาร ประชากรบางกลุ่มจึงมีความเสี่ยงสูงต่อความไม่มั่นคงทางอาหาร

ประการที่สอง ประเด็นวิจัยเกี่ยวกับความไม่มั่นคงทางอาหารในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาในช่วงการระบาดของโควิด-19 ในแวดวงวิชาการไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติสังคมศาสตร์ ยังไม่หลากหลายเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ โดยมักมุ่งเน้นศึกษาสถานการณ์และระดับความรุนแรงของความไม่มั่นคงทางอาหาร บทความนี้จึงเสนอประเด็นวิจัยเกี่ยวกับความไม่มั่นคงทางอาหาร ซึ่งเป็นทางเลือกสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ในการศึกษาความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษาในช่วงการระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทย โดยประเด็นเหล่านี้ ได้แก่ ทุนของนักเรียนและการกลายเป็นเมือง อันได้รับอิทธิพลจากองค์ความรู้ทางสังคมวิทยา ในฐานะส่วนหนึ่งของการวิจัยแบบสหวิทยาการ ซึ่งมุมมองทางสังคมวิทยาสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจความไม่มั่นคงทางอาหารของประชากรกลุ่มนี้ เช่น แนวคิดทุน การกลายเป็นเมือง ชนชั้น ซึ่งแนวคิดทางสังคมวิทยาช่วยในการอธิบายปัจจัยเชิงโครงสร้าง ซึ่งเป็นปัจจัยในระดับมหภาคที่สัมพันธ์กับความไม่มั่นคงทางอาหารของนักเรียนนักศึกษา อีกทั้ง โครงสร้างเหล่านี้ยังเกี่ยวข้องกับบริบทเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองสังคมนั้น ๆ อาจกล่าวได้ว่า ช่วยสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขในชีวิตของนักเรียนนักศึกษาและความไม่มั่นคงทางอาหารของพวกเขาในช่วงการระบาดนั่นเอง ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ได้ละเลยมุมมองในระดับจุลภาค ในที่นี้คือ ทศนคติ มุมมอง อารมณ์ และความรู้สึกของนักเรียนและนักศึกษาที่เผชิญกับความไม่มั่นคงทางอาหาร

ทั้งนี้ การที่ความไม่มั่นคงทางอาหารได้รับการถกเถียงในหลายมิติ เช่น คุณค่าทางโภชนาการ การเข้าถึงอาหาร ในขณะที่เดียวกันก็จัดเป็นปัญหาเชิงนโยบายที่ซับซ้อน จึงต้องอาศัยเครือข่ายทางสังคมของผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เพื่อตอบคำถามพื้นฐานในมิติต่าง ๆ อย่างเป็นสหวิทยาการ ซึ่งเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ โดยสามารถลดช่องว่างระหว่างสาขาวิชาต่าง ๆ และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากขึ้น ความเป็นสหวิทยาการดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรม ศักยภาพ และความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้ง นโยบายต่าง ๆ จำเป็นต้องมีหลักฐานจากผู้เชี่ยวชาญที่หลากหลายที่ทำงานร่วมกัน (Mokariyamchi et al., 2018) ดังที่ Institute of Medicine (2011) เสนอว่า มุมมองเกี่ยวกับความไม่มั่นคงด้านอาหารจากสาขาวิชา เช่น โภชนาการ สังคมวิทยา จิตวิทยา/ การพัฒนามนุษย์ และเศรษฐศาสตร์ อาจช่วยเติมเต็มช่องว่างในการวิจัย ทั้งนี้ กรอบแนวคิดที่แตกต่างกันช่วยเสนอมุมมองเกี่ยวกับความไม่มั่นคงด้านอาหารที่แตกต่างกันด้วย

ดังนั้น อาหารและปฏิบัติการด้านอาหารของเด็กและประชากรวัยเรียน ในสถาบันครอบครัวหรือสถาบันทางสังคมอื่น ๆ จึงอยู่ในความสนใจของสังคมวิทยาเช่นกัน โดยมุ่งสนใจศึกษาความสัมพันธ์ท่ามกลางปฏิสัมพันธ์และพิธีกรรมที่เกี่ยวกับอาหาร ซึ่งสังเกตเห็นได้ยากเนื่องจากปฏิบัติการเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันที่มีถูกมองข้าม (Punch, McIntosh, & Emond, 2010) ดังที่ Strickhouser (2016) ผู้ซึ่งทำวิจัยโดยมุ่งใช้แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาในการศึกษาความไม่มั่นคงทางอาหาร มักให้ความสำคัญใน 4 มิติ ได้แก่ (1) ขยายการวิจัยเกี่ยวกับความไม่มั่นคงทางอาหารและขอบเขตของผลกระทบในประชากรกลุ่มต่าง ๆ (2) นำแบบจำลองทางทฤษฎีมาใช้เพื่ออธิบายความไม่มั่นคงทางอาหาร (3) ทำทนายสมมติฐานเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางอาหาร และ (4) มีส่วนร่วมในการพัฒนาข้อเสนอแนะนโยบายโดยอาศัยฐานข้อมูล ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับบทความนี้ ที่มุ่งขยายการวิจัยเกี่ยวกับความไม่มั่นคงทางอาหารและผลกระทบต่อวัยเรียน โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทประเทศไทย

ประเด็นที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ความไม่มั่นคงทางอาหารสามารถสะท้อนความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมในแต่ละสังคม และในแต่ละกลุ่มประชากรได้ เช่น การกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันส่งผลให้เกิดการแจกจ่ายเข้าถึงอาหารที่ไม่เท่าเทียมกัน การที่รายได้ไม่เพียงพอส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคงทางอาหาร (Poppendieck, 1999; Pringle, 2013, as cited in Strickhouser, 2016) ทั้งนี้ เชษฐา พวงหัตถ์ (2556) เสนอว่า นักสังคมวิทยาจำเป็นต้องทำความเข้าใจการพัฒนาที่นำไปสู่ความไม่เท่าเทียม เช่น การที่เหยื่อของความอดอยาก (Famine Victims) ถูกทำให้กลายเป็นกลุ่มคนที่เสียเปรียบและหมดโอกาสในการร่วมรับผลประโยชน์จากการพัฒนาและโลกาภิวัตน์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนโดยตลาดแพร่หลายไปทั่วโลก แต่ขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดความแตกต่างทางรายได้และโอกาส ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

รายการอ้างอิง

- กรมกิจการเด็กและเยาวชน และ องค์การยูนิเซฟประเทศไทย. (2563). *แนวปฏิบัติการจัดการรายกรณีเพื่อคุ้มครองเด็กในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19*. สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.unicef.org/thailand/media/6301/file/Guideline%20for%20child%20protection%20case%20management%20during%20COVID-19.pdf>
- กสศ. (2563). *กสศ. จับมือภาคเอกชน เปิดตัวแคมเปญ 'มีวันนี้ที่เลี้ยง' บรรเทาภาวะขาดสารอาหารของนร.ยากจนพิเศษ หลังโควิด-19*. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.eef.or.th/11-09-20/>

- เชษฐา พวงหัตถ์. (2566). การพัฒนาที่เหลื่อมล้ำ-ใครตกเป็นเหยื่อ?: ข้อพิจารณาจากมุมมองทางสังคมวิทยาาระดับโลก. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง*, 1(1), 99-147.
- ศุจิรัตน์ สิทธิโรจน์ และ ชญามาส วิชัยดิษฐ์. (2563). ผลกระทบของโควิด-19 ต่อความมั่นคงทางอาหาร และการแก้ปัญหาด้วยเทคโนโลยี. *วารสารสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า*, 11(113), 4-7.
- Adams, E. L., Smith, D., Caccavale, L. J., & Bean, M. K. (2021). Parents Are Stressed! Patterns of Parent Stress Across COVID-19. *Front. Psychiatry*, 12(626456).
- Borkowski, A., Ortiz-Correa, J. S., Bundy, D. A. P., Burbano, C., Hayashi, C., Lloyd-Evans, E., Neitzel, J., and Reuge, N. (2021). *COVID-19: Missing More Than a Classroom. The Impact of School Closures on Children's Nutrition*. Innocenti Working Paper 2021-01. Florence: UNICEF Office of Research – Innocenti.
- Bourdieu, P. (1986). *The Forms of Capital*. In J. Richardson (Ed.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. New York: Greenwood Press, pp. 241-258.
- Bundy, D., de Silva, N., Horton, S., Jamison, D., Patton, G. (2018). *Re-imagining School Feeding: A High-Return Investment in Human Capital and Local Economies*. Disease Control Priorities 3, Volume 8. Washington, DC: World Bank.
- Cady, C. L. (2014). Food Insecurity as a Student Issue. *Journal of College and Character*, 15(4), 265-272.
- Chan, C., Deave, T., & Greenhalgh, T. (2010). Childhood Obesity in Transition Zones: An Analysis Using Structuration Theory. *Sociology of Health & Illness*, 32(5), 711-729.
- DeBate, R., Himmelgreen, D., Gupton, J., & Heuer, J. N. (2021). Food Insecurity, Well-being, and Academic Success among College Students: Implications for Post COVID-19 Pandemic Programming. *Ecology of Food and Nutrition*, 60(5), 564-579.
- Di Renzo, L., Gualtieri, P., Pivari, F., Soldati, L., Attinà, A., Cinelli, G., Leggeri, C., Caparello, G., Barrea, L., Scerbo, F., Esposito, E., & De Lorenzo, A. (2020). Eating Habits and Lifestyle Changes during COVID-19 Lockdown: An Italian Survey. *Journal of Translational Medicine*, 18(229), 1-15.
- Éliás, A., & Jambor, A. (2021). Food Security and COVID-19: A Systematic Review of the First-Year Experience. *Sustainability*, 13(9), 1-18.
- Institute of Medicine (US). (2011). *Hunger and Obesity: Understanding a Food Insecurity Paradigm: Workshop Summary*. Washington (DC): National Academies Press (US).
- Jabbari, J., Chun, Y., Nandan, P., McDermott, L., Frank, T., Moreland-Russell, S., Ferris, D., & Roll, S. (2021). How Did School Meal Access Change during the COVID-19 Pandemic? A Two-Step Floating Catchment Area Analysis of a Large Metropolitan Area. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(21), 11350.
- Kamphuis, C. B., Jansen, T., Mackenbach, J. P., & van Lenthe, F. J. (2015). Bourdieu's Cultural Capital in Relation to Food Choices: A Systematic Review of Cultural Capital Indicators and an Empirical Proof of Concept. *PloS one*, 10(8), 1-19.

- Leddy, A. M., Whittle, H. J., Shieh, J., Ramirez, C., Ofotokun, I., & Weiser, S. D. (2020). Exploring the Role of Social Capital in Managing Food Insecurity among Older Women in the United States. *Social Science & Medicine*, *265*, 113492.
- Mayurasakorn, K., Pinsawas, B., Mongkolsucharitkul, P., Sranacharoenpong, K., & Damapong, S. (2020). School Closure, COVID-19 and Lunch Programme: Unprecedented Undernutrition Crisis in Low-middle Income Countries. *Journal of Paediatrics and Child Health*, *56*, 1013-1017.
- Mokariyamchi, A., Alizadeh-Sani, M., Khezerolou, A., Firouzsafari, N.Z., Akbari, Z., & Ehsani, A. (2018). Resolving the Food Security Problem with an Interdisciplinary Approach. *Nutrition Fasting Health*, *6*(3), 132-138.
- Morales, D. X., Morales, S. A., & Beltran, T. F. (2021). Food Insecurity in Households with Children Amid the COVID-19 Pandemic: Evidence from the Household Pulse Survey. *Social Currents*, *8*(4), 314-325.
- Napoli, M.D., Muro, P.D., & Mazziotta, M. (2010). Towards a Food Insecurity Multidimensional Index (FIMI). Roma: Roma Tre, Universita Degli Studi. Retrieved on February 24, 2022, from <http://www.fao.org/fileadmin/templates/ERP/uni/FIMI.pdf>.
- Powell, P.K., Lawlera, S., Durhamb, J., & Cullerton, K. (2021). The Food Choices of US University Students during COVID-19. *Appetite*, *161*(2021), 1-8.
- Punch, S., McIntosh, I., & Emond, R. (2010). Children's Food Practices in Families and Institutions. *Children's Geographies*, *8*(3), 227-232.
- Rodrigues, E. C., Mendonça, R. de D., Camargo, P. P., Menezes, M. C. de, Carvalho, N. C. de, & Meireles, A. L. (2022). Home Food Insecurity during the Suspension of Classes in Brazilian Public Schools due to the COVID-19 Pandemic. *Nutrition*, *93*(2022), 1-6.
- Scanlan, S. J. (2003). Food Security and Comparative Sociology. *International Journal of Sociology*, *33*(3), 88-111.
- Scanlan, S. J. (2009). New Direction and Discovery on the Hunger Front: Toward a Sociology of Food Security/Insecurity. *Humanity & Society*, *33*(4), 292-316.
- Schwabish, J., Joo, N., Waxman, E., Spievack, N. (2020). *Strategies and Challenges in Feeding Out-of-School Students*. DC: Urban Institute.
- Strickhouser, S. (2016). *Food Insecurity, Social Inequality, and Social Policy*. (Doctoral Dissertation). The University of Central Florida, Orlando, FL.
- St. Pierre, C., Guan, W., Merrill, J., & Scheck, J. M. (2022). Urban Youth Perspectives on Food Insecurity during the COVID-19 Pandemic: Evidence from the COACHES Study. *Nutrients*, *14*(3): 455, 1-9.
- Szabo, S. (2016). Urbanisation and Food Insecurity Risks: Assessing the Role of Human Development. *Oxford Development Studies*, *44*(1), 28-48.
- Tan, C., & Liu, D. (2018). What is the Influence of Cultural Capital on Student Reading Achievement in Confucian as Compared to non-Confucian Heritage Societies?. *A Journal of Comparative and International Education*, *48*(6), 896-914.

- The Hope Center for College, Community, and Justice. (2021). *#RealCollege 2021: Basic Needs Insecurity During the Ongoing Pandemic*. Philadelphia, PA.
- UNICEF, FAO, & WFP. (2020). *Mitigating the Effects of the COVID-19 Pandemic on Food and Nutrition of Schoolchildren*. Retrieved on February 24, 2022, from <https://www.unicef.org/media/68291/file/Mitigating-the-Effects-of-the-COVID-19-Pandemic-on-Food-and-Nutrition-of-school-children.pdf>
- United Nations. (2021). *The Sustainable Development Goals Report*. New York: United Nations Publications. Retrieved on February 24, 2022, from <https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2021.pdf>
- Wang, Y.-W., Cruz, T. E., & Bush, L. (2019). *UMD Food Access & Student Well-being Study*. College Park, MD: University of Maryland Counseling Center Research Unit.
- Willis, D. E., & Fitzpatrick, K. M. (2019). Food Insecurity and Social Capital Among Middle School Students. *Youth & Society*, 51(8), 1127–1144.
- World Food Programme. (2006). *Distinguishing between Chronic and Transitory Food Insecurity in Emergency Needs Assessments*. Rome: World Food Programme.
- Yokoro, M., Wakimoto, K., Otaki, N., & Fukuo, K. (2021). Increased Prevalence of Breakfast Skipping in Female College Students in COVID-19. *Asia Pacific Journal of Public Health*, 33(4), 438–440.